

Błogosławieństwo piszącym gazety katolickie i czytającym. Pisać takie gazety to apostołstwo; czytać to poznawać prawdę (Treść słów Papięzy PIUSA X. LEONAXII)

nr. 1. | Wychodzi w wtorek i czwartek | Bytom-Rozbark, 1. Stycznia 1886. | Za ogłoszenia płaci się 20 fen. od miejsca wiersza drobnego. | Rok XIX

Rok poczynający się niech lud górnośląski, współpracowników i czytelników naszych mocniej z Bogiem połączy, niech im powiększy błogosławieństwo Boże, niech od nieprzyjaciół strzeże! Tęczy ze serca

Redakcyja „Katolika.”

Święcenie Niedzieli.

Pracować i w święto, a więc i w niedzielę i święta; mianowicie w święto to w większych miastach, gdzie moralność upada, a niewiara głowę podnosi. We Francji w mieście Besancon (czytaj Bezanon) było to tak samo i z boleścią przemysliwał Kardynał-Arcybiskup tego miasta nad tem, jakby złemu zaradzić. Wreszcie przyszedł do przekonania, że dobry przykład powinien iść z góry i dla tego postanowił wpłynąć na najpierwszych przemysłowców miasta, a w święceniu Niedzieli dobry dawał przykład. Zaprosił więc pierwszego fabrykanta i kupca tego miasta do siebie, który też na takie zaszczytne zaprosiny stawiał się chętnie w pałacu. Po zwykłej rozmowie o różnych rzeczach, oświadczył mu Arcybiskup, jaki był cel zaproszeń i prosił go na wszystko, aby zaprzestał w Niedziele pracować we fabryce i sprzedawać. Na to żądanie oświadczył kupiec grzecznie, ale stanowczo, że wypełnić go nie może, interes bowiem mocnoby na tych przerwach uciepiał i nawet wręcz bankructwa się obawiał. Długo się namawiali i targowali, wreszcie odezwał się Arcybiskup.

— Dobrze — więc zrobimy układ ze sobą. Pan przez jeden rok zaprzestasz pracy w Niedziele i święta we fabryce i skład będziesz miał zamknięty, przytem będziesz pan sumiennie zapisywał zyski i straty, a jeżeli w końcu roku okaże się, żeś pan wskutek święcenia Niedzieli mniej miał zysku, aniżeli zeszłego roku, natenczas obowiązuję się pokryć te straty — z własnej kieszeni.

— Ależ Eminencyo.

— Pozwól pan tylko. A jeżeli pan będziesz miał większe zyski, natenczas pan zobowiąziesz się przewyżkę oddać mi na cel dobroczynny.

Stanął układ. Rok minął a Arcybiskup zapomina, kiedy pewnego dnia przychodzi do niego ów fabrykant.

— Eminencyo — rzecze z rozpromienionem obliczem — przychodzę uścić się z obowiązku wedle naszego układu. Składam sześć tysięcy franków na dobroczynne cele, tyle bowiem wynosi przewyżka zysku mego nad zysk przeszłoroczny.

I przekonał się fabrykant, że na święceniu Niedzieli nikt nie traci, chyba tylko zyskał i nie tylko, że on sam jak najściślej przestrzegał teraz tego przepisu, ale i inni kupcy i przemysłowcy poszli za jego przykładem. (Gwiazda).

Sprawy rolnicze.

(Sz.) Stanowny korespondent od Niemodlina numerze 99. „Katolika”, że sobie członkowie „Związku włościańskiego” z dorady wydzielowego od pana Pyrkosza z Raciborza sprowadzili sztuczny nawóz, i że za 1 1/2 centnara 40 fen. więcej zapłacić musieli jak u kupca. Chcąc korespondentem coś o składzie tych nawozów powiedzieć, żeby też wiedzieli, czego się przy kupnie domagać mają. Sądzę, że sobie panowie członkowie sprowadzili superfosfat, to jest fosfat, zaprawionego kwasem siarczanym. Między takimi superfosfatami jest czasem wielka różnica w cenie, i ceny te stosują się do tak zwaney zawartości. Mamy superfosfaty, w których w centnarze się znajduje 10 funtów w wodzie łatwo rozpuszczalnego kwasu fosforowego, i też takie, w których mamy 20 funtów i więcej. Według tej zawartości trzeba też płać. Zwyczajnie się za funt w wodzie łatwo rozpuszczalnego kwasu fosforowego płaci 35 do 38 fen. Jeżeli więc w centnarze mamy n. p. 15 funt. kwasu fosforowego, gdybyśmy zań płać musieli 37 fen. za funt. 5 m. 55 fen., za 20-to proc. superfosfat 7 m. 40 fen. Przy tem jeszcze uważać trzeba, że między surowymi superfosfatami, jeszcze kwasem siarczanym nie zaprawionymi jest także wielka różnica. Surowiec albo sprowadzają z Anglii, Hiszpanii, albo z wysp amerykańskich w kształcie kamienia, skamieniałych kości, albo ptasiego, deszczami wyługowanego nawozu (gnoju) i dla użytku kwasem siarczanym dopiero zaprawiają. Przy tem właściwość surowca odgrywa bardzo znaczną rolę, ponieważ w niektórych surowcach kwas fosforowy za pomocą kwasu siarczanego rozpuszczalnym w wodzie uclyniony, po niejakiem czasie znówu się w pierwiastkowy stan nierozpuszczalny albo całkiem, albo tylko częściowo przetwarzają. Kwas fosforowy, w takim nierozpuszczalnym stanie nie ma dla rolnictwa żadnego znaczenia, ponieważż kilkanaście lat mógł w ziemi leżeć bez przetwarzania się w pożywny dla roślin części. Przy kupnie takich nawozów sztucznych trzeba zawsze od kupca żądać gwarancyi zawartości, a jeżeliby kupiec powiedział, że nie, kupuj u mnie, zapłacisz za centnar o wiele mniej jak w fabryce, to mu trzeba odpowiedzieć: „Panie, kupimy od ciebie, ponieważ jesteś naszym rodakiem, lecz musimy się przekonać o zawartości twojego nam ofiarowanego towaru; jeżeli nam dasz gwarancyę, że nawóz ten i tyle funtów kwasu fosforowego zawiera, to kupimy i według zaświadczenia stacyi doświadczalnej zapłacimy”. Kupiec musi do chemika, to jest do naukowca, udzielać się rozbiorem albo doświadczaniem różnych płynów, ziem, kamieni, włókien, i tak, że tego miecha pewną ilość fosfatu i powiadają, że świadczonego mu rozmiaru sprzedają.

Takim sposobem też trzeba postąpić przy kupnie mączki parzonej z kości, a to tylko rolni-

ca, że w mączce tej się prócz kwasu fosforowego jeszcze inny, bardzo ważny i cenniejszy składnik znajduje, to jest „gaśnik albo azot”. Gaśnik się przede wszystkim przyczynia do rośnięcia roślin, t. j. zboża, ziemniaków, warzyw. W piaszczystych gruntach jest zawsze mało gaśnika, dla tego też roślinność na glebie takiej zwyczajnie bardzo słaba, spręty liche. W mączce parzonej mamy zwyczajnie w centnarze 3 do 4 funtów azotu albo gaśnika, 14 do 18 funtów kwasu fosforowego. Za funt gaśnika się zwyczajnie płaci 70 fen. Obliczenie wartości centnara mączki dosyć proste: 4 funt. 2 m. 80 fen., 14 funt. kwasu fosforowego po 37 fen. 5 m. 80 fen., więc razem 7 m. 98 fen. za centnar.

Prócz tych nawozów mamy jeszcze superfosfaty amoniakowe, „siarczanem amoniakowym” zwanym. Amoniak jest gazem, który od zakładów gazowych (gdzie się gaz z węgla kamiennych dla oświetlania ulic, sklepów, wyrabia), i miesza z kwasem siarczanym i z fosfatami. Jest to także bardzo skuteczny nawóz pod zboże, buraki, ziemniaki i ma przed mączką kościaną w tem pierwszeństwo, że się w roli śpieszniej rozkłada, utlenia, niżeli mączka.

Więc radzę nie kupować fosfatów albo sztucznych nawozów od ladajającego kupca, lecz tylko od rzetelnych kupców według zaświadczenia chemicznego i nie szemrać albo obwiniać, jeżeli cena nawozu z fabryki wprost sprowadzonego czasem się droższą być zdaje, ponieważ powierzchownie o wartości takiego nawozu rozstrzygać nie można, jak n. p. przy zbożu.

Wydzielowy nie może żądać, żeby sobie członkowie szli po zeszyty „Pisma miesięcznego”, przeciwnie on jest obowiązany porozysłać pismo; jeżeli się do tego skłonić nie chce, to piszcie do pana barona Huene do Mahlendorfu, albo obierzcie sobie innego wydzielowego.

„Związek włościański” ma się przyczynić do tężyzny, oszczędności i nie do rozrzutności albo do pijaństwa. W miesiącu Stycznia będzie walne zgromadzenie w Opolu; możebyście mogli wysłać tam kilku z Waszych; będzie też tam polska mowa.

Wiadomości z całego świata.

Gazety rządowe ciągle się zajmują monopolnem na gorzałkę. Według nich rząd ma zostać właścicielem całego spirytusu i wyłącznie sprzedawać gorzałkę. Byłoby to, jak utrzymują największą korzyścią dla rolnictwa, i dla kasy państwa, któraby ogromne dochody ztąd miała. Przyczyniłoby się to do zmniejszenia pijaństwa, gdyżby gorzałka zdrożała.

Mający się zebrać parlament niemiecki zajmować się będzie także sprawą roboty więźniów, bo jak gazety donoszą, odesłali szwecy z całego państwa niemieckiego petycją podpisaną przez 14,264 szweców, domagającą się zakazania roboty we więzieniach na rachunek prywatnych fabrykantów.

Dnia 1-go Stycznia b. r. ob- najjaśniejszy król pruski Wilhelm I.

rocznicę panowania swego. Z tego powodu odbędą się w całym kraju 8-go t. m. różne festyny i uroczystości.

— Płatników wojskowych uwiezionych o podejrzenie przewiezienia w Poznaniu i Głogowie wypuszczono na wolność, bo im nie dowiedziano winy.

— W małym księstwie Osnabrückim okradziono w przeciągu kilka tygodni siedemnaście kościołów. Nie można się temu dziwić, kiedy urzędnik, zastępca landrata, dokłada gwałcić dzień niedzielny pracą w polu swym podczas nabożeństwa, za co też został przez sąd skarany.

— W Lubece rozpoczęli katolicy nowy kościół budować, i podali do senatu tamtejszego prośbę o zapomogę, spodziewając się z pewnością takowej, bo gdy żydzi swą synagogę budowali, to otrzymali 22,000 mrk. i 960 mrk. rocznie, ale się biedni katolicy pomylili, bo chociaż muszą podatki płacić, jednak nie dostali ani fenyga wsparcia.

Austria. Nowy minister oświaty p. Gautsch wydał rozporządzenie, żeby nauka szkolna w zimie rozpoczynała się dopiero o godzinie 9-tój rano. Dla dzieci mieszkańców w okolicach górzystych oddalonych często milę od szkoły będzie to wielkim dobrodziejstwem. Dalej rozporządził minister, żeby zmian książek szkolnych jak najbardziej unikać, aby przez to rodzicom nie sprawiać kosztów przez wydawanie pieniędzy na nowe książki. Po trzecie rozkazał tenże minister, żeby wszystkie biblioteki szkolne zostały zrewidowane, i książki obrażające uczucia religijne i polityczne zostały z nich wyrzucone. Liberalne gazety żydowskie bardzo się nad tem gorszą.

— W Tryście pojawiła się cholera. Przywiózł ją na okręcie z węglami jakiś robotnik z włoskiego miasta Wenecyi. Podjęto wszelkie środki ostrożności, aby zapobiec rozszerzaniu się cholery.

Rosya. Rząd rosyjski pozwolił OO. Paulinom w klasztorze Opatochowskim przyjmować nowicjuszy. Jest to wielkie ustępstwo od Moskali, gdyż po ostatnim powstaniu wszystkie klasztory w Polsce przeznaczone były na wymarcie. Może rząd pruski też naśladowuje ten chwalebny przykład Moskali i klasztory odda zakonnikom.

— W Łodzi, gdzie najmniej 100,000 niemieckich fabrykantów, kupców, robotników, Niemcy sobie sprowadzili teatr niemiecki. Gazety polskie słusznie oburzają się na to, że śmia to uczynić w tym czasie, kiedy Prusy wyganają 80 tysięcy Polaków. W Rosyi Niemcy odgrywają teatru niemieckiego, na G. Szląsku zaś, policja na polski teatr nie zezwala.

Francya. Ostry dni obradowano w séjmie francuzkim, czy dalej prowadzić wojnę w Tonkinie, gdzie Francuzi tyle klęsk ponieśli, czy wycofać ztamtąd wojska. Przy głosowaniu 274 byli za wojną, 270 przeciw, ministerium więc zwyciężyło.

— 28-go Grudnia odbył się wybór nowego prezydenta rzeczypospolitej francuzkiej. Wybrano na nowo starego prezydenta, Juhusza Grevy, który otrzymał 457 z 502 głosów. Prawica wstrzymała się głosowania. Hałas był przytem dużo, gdyż postawie konserwatywni sprzeciwiali się wyborowi, większość zaś ich nie dopuszczała do głosu.

Wiochy. Ojciec św. przyjmując w wigilię, powinszowanie kolegium kardynałów, wspominał o ostatniej swój encyklice, i o szczęśliwym załatwieniu zatargu w sprawie wysp karolińskich, gdzie dwa narody mądrości stolicy apostolskiej się poddały. Wskazał dalej na tak wielkie postępy wiary chrześcijańskiej w krajach pogańskich i na przykre położenie stolicy apostolskiej w Włoszech.

Anglia. W jednej kopalni węgla w księstwie Wassei zaszła eksplozja, podczas której 400 robotników się w kopalni znajdowało, 80 robotników wydobyto zabitych, a 320 żywych.

Tureya. Pomimo zawieszenia broni między Serbią i Bułgaryą jeszcze przyszło do małych bitw, które wojska serbskie zaczęły. Bułgarska armia z walecznym księciem Aleksandrem na czele, przybyła do stolicy bułgarskiej, gdzie ją z największym zapalem przyjęto. Natomiast w wojsku serbskim panuje nieporządek; żołnierze buntują się przeciw swym oficerom. W Belgradzie, stolicy Serbii, odkryto kilka spisków przeciw królowi serbskiemu, któremu trudno będzie po nieszczęśliwej wojnie utrzymać się dalej na tronie.

Z bliższych stron.

Bytom. Prezes naczelny prowincyi śląskiej prezentował na probostwo w Niem. Piekarach ks. Tschirner, proboszcza przy zakładzie karnym w Brzegu.

Roździeń. Z bólem serca muszę o naszym „Związku katolickim“ w Roździenu pisać, a to z tej przyczyny, że członkowie nasi są bardzo niedbali. Prawda, że nie wszyscy, bo jest ich wielu Bogu jeszcze dosyć, co przychodzi każdą niedzielę na posiedzenia; ale to tylko śma część członków. Kochani członkowie, poprawcie się, a dbajcie lepiej o nasz „Związek“, bo to aż wstyd, gdy się inni ludzie o tem dowiedzą, że nas się tak mało zgrupowało. To nie prawda, żebyście każdą niedzielę nie mieli czasu. Nie jest ten prawym członkiem, który te parę fenegów zapłaci, tylko ten, co się też na zgromadzeniach naszych pokazuje. Są też i tacy, co do „Związku“ wstąpił, a potem dalej składek nie płaci, a członkami się mianują. Teraz Nowy rok, trzeba wielki płac od lokalu zapłacić, a tu przychody z tego roku nie starczą, i będzie trzeba z przeszłych lat pieniądze ubierać. Więc kochani członkowie, namyślcie się, bo gdy tak zostanie jak jest, to nam nie potrzeba tak wielkiego lokalu.

Paulsdorf. Do czego to pijaństwo doprowadzi, mamy u nas nowy dowód. Niedawno został młody gospodarz z Kuźnicy na 4 miesiące więzienia w Gliwicach skazany, że 14-letniego chłopaka przejechał, wskutek czego chłopak został kaleką. Tenże gospodarz otrzymał miejsce od ojców, ale nie długo był gospodarzem, bo po kawałku pola na gorzałkę sprzedawał, aż na ostatku całe mające gospodarstwo sprzedał, i wyjechał, gdzie mieszkać, i jest komornikiem we swoim. Biedna żona z siedmiorgiem dzieci nie ma teraz z czego żyć, mąż we więzieniu, a co jeszcze było, to poszło na koszty sądowe. Już nie jeden gospodarz tak wyjechał, a jednak się ludzie nie chcą poprawić, chociaż do nowego kościoła chodzą i pięknych kazań naszego ks. dziekana słuchają. Przyczyną do pijaństwa są liczne szynkownie, zwłaszcza kramy, w których obok innych towarów, głównie gorzałkę sprzedawają.

Starawieś pod Pszczyną. W roku 1864 założono tu towarzystwo kasy pogrzebowej. Takowe składa się z 230 osób; każda osoba zapłaci na jeden pogrzeb 75 fen. do kasy, a gdy jaki członek towarzystwa umrze, dziedzie pozostały otrzymuje 150 marek na pogrzeb zmarłego. Dotychczas umarło już 92 osób, a na każdy pogrzeb wypłacono wspomnianą sumę. Na miejsce zmarłego członka, nastąpi inny członek, który się przedtem zgłosił, tak że liczba zawsze pełną zostaje. Nie tylko ze Starejwsi, ale też ze wszystkich innych powiatu Pszczyńskiego przyjmuje się członków. Zarząd tego towarzystwa składa się do czasu z następujących osób: Spyra, Lenart, Kenta, Wanot i Seiffert. Zgłaszający się potrzebuje wykazu, co do jego zdrowia, od p. Dr. Kratzerta w Pszczynie, i jakiegokolwiek oświadczenia czasu urodzenia; Wstępne płać osoby od lat 24 aż do 30 lat 1,50 fen., od 30—40 lat 3 marki, od 40—45 lat 4,50 m., a od 45—50 lat 6 marek. Przyznać trzeba, że to rzecz bardzo dobra, a rzeczy dobrej chwalić nie potrzeba, albowiem się sama wychwala. Do roku trafia się 4 albo 5 pogrzebów, co też zbyt często nie jest. Statuta tego towarzystwa od regencyi są potwierdzone. Nau czyciel Seiffert jest kasyerem tego towarzystwa, który każdemu meldującemu się chętnie bliższych wiadomości udziela.

Racibórz. Na 7-go Stycznia rano o godz. 11. odbędzie się w Raciborzu w lokalu „T. vol“ na Nowych Zagrodach zgromadzenie wyborców chrześcijańsko-konserwatywnych z całego powiatu Raciborskiego. Po polku przemawiać będzie znany wszystkim p. Zaruba z Ostrega i ks. dziekan Strzybny ze Starejwsi, a po niemiecku zaś sławny katolicki adwokat Dr. Porsch z Wrocławia. Prosimy o najliczniejsze stawienie się.

Oleśnica pod Lublincem. W naszej wiosce są sami chrześcijanie tylko jeden żydek karczmarz. Jak w szedzie tak też u nas jeszcze katolicy nie są tak mądzy, bo kiedy by ich więcej „Katolika“

trzymało, toby się też dowiedzieli, jak chrześcijanin z drugim się ma obchodzić. Ludzie tu są pobożni i dobrego serca, a jednak słuchają żydka i boją się go, a co chrześcijanin na drugiego wie, to powie żydkowi, a żydek skarży do sądu. Już wielu katolików zostało ukaranych, za przyczyną żydka, a jednak chodzą do niego. Proszę was mili katolicy, zapiszcie sobie „Katolika“, a w nim znajdziecie niejedną naukę, jak postępować macie, Bogu na chwałę, a sobie na pożytek, zerwijcie przyjaźń z karczmą i ze żydkiem, zaprzestańcie paść swem groszem nieprzyjaciół naszej wiary, a będzie to korzyścią nie tylko dla was, lecz dla całej gminy. Podano jakąś skargę na żydka, ale dotychczas nic nie słychać, pytajcie się katolicy dalej, gdzie ona została.

Naszej gminie udzieliła księżniczka Adela Hohenlohe Ingelfingen z Koscencina na budowę kaplicy 600 marek, za co serdeczne dzięki składamy. Może się też inni zamożni katolicy nad nami zlitują i nas w budowie kaplicy wesprzą.

Kielcz. Wieczór 18. z. m. znaleziono u nieżywego człowieka, jak się zdaje zamordowanego, gdyż miał rozstraskaną czapkę. Zamordowany był około 45 lat stary, znaleziono przy nim świadectwo z gimnazjum raciborskiego jako wyższy sekundaner na imię Spira, i atesty z Jerozolimy i Turcyi, ma pochodzić z Rozbarku. Podejrzanych o morderstwo strażników kolei żelaznej aresztowano, którzy się już podobno do zbrodni przyczynili.

Trembaczów. Jużem dosyć o zepsutej młodzieży czytał, ale jeszcze nie jest tak źle jak u nas. Nauki ks. dziekana to oni nie słuchają; u nas jest dużo takich parobków, co w nocy po wsi się włóczą i hałasują, a gdy przyjdą do kościoła zamiast na chór idą pod chór na ganek, gdzie wszyscy chłopci muszą się między niemi przeciskać, kiedy chcą iść do ławek, a chór oprócz organisty jest próżny. Mnie to tak raz ściśli, co już chciałem o ratunek wołać, a oni się z tego cieszyli i śmiali. Chłopcy poprawcie się!

Z parafii Ligockiej (pod Białą). Do dziś dnia oczekuję jakieś korespondencyi od Białej za ks. kapłanem Kolbę i za ks. administratorem Kempą z Wielkich Łasowic, ale nie nie słychać. Więc wynurzam tu słowo dziękczynne za opiekę duchową, przed i po śmierci naszego czcigodnego ks. dziekana Glatzel, ks. kapłanowi Kolbemu teraz w Gliwicach. Ach sługo Boży, gdzieś tak daleko od nas odwędrował, ale owe pięć kazań, które miał w naszym ubogim kościółku, będą zapisane w naszych sercach, aż do śmierci. Dostał w teraźniejszym czasie żadenby sobie nie był myślał. Jeźdźcy wyjechali na koniach aż do Białej, a procesya wyszła w pół drogi. Przedstawiam, jaki ma być dobry pasterz, i jaka ma być dobra apostolska gmina. Nasz dobry pasterz nie żyje, ale podług słów księdza Cytronowskiego żyje pomnik żywy nie z marmuru. Módlmy się, żebyśmy znowu dostali tak gorliwego duszpasterza jak nieboszczyk. Niech mu Pan Bóg da Królestwo niebieskie.

Teraz się do was wracam mili kolatorowie, którzy macie prawo do prezenty, jak przyjdzie wybór trzeciego deputowanego, żebyście się stawili jak jeden mąż do urny w borczej, bo co teraz zasiejecie, będziecie później żniwować, nie mówcie po boku ale otwarcie. A do was trzej deputowani, pamiętajcie, żeście są zastępcami całej parafii, słuchajcie też głosu parafian i w półnie się urządzcie, komu Wasz głos przed Najprzew. Ks. Biskupem oddać macie, bo to jest rzecz ważna duchowa.

Jeden z kolatorów.

Polskie Racławice. Po śmierci ś. p. faraża Rducha, otrzymaliśmy za 2 tygodnie nowego księdza faraża od całej parafii wielce ulubionego ks. Jana Scholz, — z wyjątkiem niektórych zakamiałców, którzy jak Pismo święte mówi: mają oczy, a nie widzą, mają uszy a nie słyszą, ponieważ ich serca zatwardziały, a przyczyną tego jest: pijaństwo i światowość. Możemy się chlubić, że mamy pasterza według słowa Bożego. Przez ten krótki czas 10 miesięcy za Jego staraniem, założone zostały: 1) Bractwo Serca Pana Jezusa; 2) Arcybractwo Rożanca św. 3) Zakon św. Franciszka, a 4) Bractwo Dziecięcia Jezusa; a sprzętów kościelnych różnego gatunku za parę set talarów. Winszujemy naszemu przewielebnemu ks. farazowi, na dzień św. Jana Ewangelisty, jako dzień narodzin i imienin wszelkich pomyślności. Niech się cieszy wspólnie ojciec sędziwy staruszek, niech się cieszą wspólnie siostry z całym pokrewieństwem. Ciesz się na ostatku i Racławska parafia z takiego dobrego pobożnego pasterza, tylko wy nieszczęśliwi zakamiałcy, wstyďte się a bójcie się Boga, i wspomnijcie sobie na te słowa: Kto nie słucha Kościoła, — to jest pasterza — ten nie słucha samego Pana Boga.

A. J.

Kietrz. Jak wrocławskie gazety donoszą, ks. kapelan Gottsmann otrzymał po zła list, w którym mu demokraci tamtejsi grożą śmiercią.

Göberd, f. na Szląsku. Piotr Rulkowski,
inspektor d. na zdrowia.

Wielki skład towarów futrzanych

6d

M. Boden, kusnierza, Wrocław rynek 35.

Rynek 35, grüne Röhreseite, pater I. i II. piętro, Rynek 35, poleca ładne męskie futra (kożuchy) do chodzenia i podróży od 25 tal., bińrowe domowe i do polowania surduty futrzane od 10 lat., liberyo-futra dla woźniców i służących od 15 tal., męskie futra nercowe od 40 tal. począwszy. Dla panień do chodzenia i podróży futrzane płaszcze podług najnowszej mody prawem jedwabnem aksamitem, jedwabno-wielnianym rypsem i rozmaitemi materiami obciagnione od 16 tal. 20 czesk. Futrzane kaftanki dla pań od 6 tal. Wielki wybór futrzanych garniturów dla pań ze soboli i kun, nercowych, skąsowych i tchórzowych mufów od 5 tal., z niedźwiedzia i małpek od 2 tal. 15 czesk., z wiewiórki sybirskiej, piżmowe mufy od 2 tal. Garnitury dla dzieci od 1 tal. Futrzane worki dla opatrzenia nog od mrozu i mufy do polowania od 1 tal. 15 czesk. Koberce futrzane od 2 tal. 15 czesk. począwszy. Koldry na sanie i rozmaite czapki futrzane. Równocześnie polecam mój bogaty skład modnych materii do obciagnięcia męskich i kobiecych futer. Za wszelkie z mego handlu kupione przedmioty daję długoletnią gwarancję, ponieważ wszystkie rzeczy mego własnego fabrykatu są przerabiane podług mody wszelkich przedmiotów futrzanych, chociaż nie są u mnie kupione, w moim warsztacie najtaniej i najrzetelniej wykonują się. Przesyłki do wyboru po umiarkowanych cenach i zamówienia bez wszelkich kosztów wolno się odsyła, przeciwnie bez gwarancji tylko za zaliczką pocztową, i wymiana jest każdego czasu dozwolona. Przy zamówieniu futer męskich proszę jako miarę szerokość pleców i długość rękawów, przy kobiecych futrach talią szat (sukni) podać, a wtenczas gwarantuję za dobry krój. Abym mógł wszystkie zlecenia podług życzenia wykonać, proszę Szanowną Publiczność zamówienia w własnym interesie jak najprędzej mi podać.

Nadzwyczajne zamówienia w 12 godzinach wykonują się.
Ring 35, M. Boden, Kürschner Breslau, Ring 35.

TANIO! TANIO!

A. Anspach,

w Król. Hucie Kaiserstrasse Nr. 2.

Poleca szanownej Publiczności swój wielki skład ubiorów dla mężczyzn i chłopców po najtańszych cenach i trwałych materii.

Na składzie się znajduje:

2500 zimowych surdutów wierzchnich od 12 m.
1408 kompletne ubiory bukskinowe od 24 m.
870 " " z materij od 18 m.
480 " " innego gatunku od 16 m.
1008 ubiorów dla chłopców od 3,50 m.
668 Płaszczki dla chłopców od 4 m.

Oprócz tego polecam mój wielki skład ubiorów roboczych po tanich cenach.

Wszystkie rzeczy bywają w mej własnej pracowni wykonywane, zamówienia w 24 godzinach się załatwi. — Warto każdemu się przekonać jak tanio i dobrze się u mnie kupuje. — Wojskowi, rezerwiści otrzymają u mnie zniżone ceny.

A. Anspach

w Król. Hucie, Kaiserstr. nr. 2 dawniej 5.

Kto dobrze i tanio chce kupić, niech idzie do A. Anspacha w Król. Hucie, Kaiserstrasse Nr. 2, dawniej 5.

Dla wzrostu brody

jest jedynie najpewniejszym i najrzetelniejszym środkiem Pawła Bossé'go
Oryginalny - Mustaches - Balsam.

"Dawniej" gwarantuję, dla skóry zupełnie nieszkodliwe. Świadczenie się już nie ogłaszają. Wysyłka pod dyskretyą, także za zaliczką pocztową. Słoik po 2 m. 50 fen. — Na składzie ma frizer Karol Pistel - Król. Hucie, Richterstr. 6.

Szanownej Publiczności Bytomia i okolicy polecam nasz wielki skład gotowych ubiorów dla mężczyzn i chłopców różnego gatunku po przystępnych cenach. — Zamówienia według miary wykonywają się jak najakuratniej w naszej własnej pracowni w domu tanio. Prosząc o uwzględnienie, przyrzekamy rzetelną usługę.

Bracia Kober,

w Bytomiu, rynek 4 po stronie ratusza.

Bracia Prankel w W.-Strzelcach.

Jedna tylko jest dobra stocznia z Wielk.-Strzelca
jedna tylko jest dobra młocznia z Wielk.-Strzelca
jedna tylko jest dobra wialnia z Wielk.-Strzelca
po najtańszych cenach pod gwarancją.
Inne fabryki rozsyłają podróbników, aby się swych maszyn pozbędzie i każą nobie ludziom kontrakty podpisywać, którzy muszą za drogie pieniądze maszyny zatrzymać. My nie wysyłamy podróbników, dla tego też możemy o wiele taniej sprzedawać. — Przyjmujemy także na częściową odpłatę.

Bracia Prankel w W.-Strzelcach.

Miech z towarem łokciowym

zgrabiono w drodze z Bytomia do Królewskiej Huty. Kto to znajdzie, niech odda na policyi w Bytomiu lub w Królewskiej Hucie za stosowną nagrodą.

Ważne dla każdego.

Cierpiący na płucach, pierś i szyję odzyska zdrowie przez sławną roślinę leczącą, doświadczoną przez lekarzy. Wielu wyleczono nawet w przypadkach wątpliwych, wskutek czego tysiące podziękowań nadeszło. Paczka po 1 Mk.

Dr. R. Mershausen'a

Esencja na oczy.

utrzymania i wzmocnienia wzroku. Flaszka 1 Marka.

Prawdziwe

francuskie wina czerwone, ze sławnych zamków w prowincyi Medoc przez przypadkowe zakupno po radzycyżaj tanich cenach, butelka w przecięciu 1 Mk.

Kit porcelanowy

sławni i doświadczeni przy polowaniu mebli, szkła, alabastru, skóry, gipsu i t. d. butelka tylko 30 fen. Odprzedawajacym 50 procent rabat.

Robert Helmiss

Wrocław, Malergasse

Tanio! Tanio!

Surduty wierzchnie od 12 M.
Ubiory z materij " 15 M.
Chusty sukienne i do odziewania po 6 m., flanele po 1,00 m. i 1,20 m., barchan po 25 i 30 fen. kaszemir po 60 fen. oraz płótna, sienniki, ręczniki i wszelkie ubiory zimowe sprzedaje tanio **M. Finke,** skład tani, w Lipinach.

Polecam twardy cukier fent:

po 84 fen. Faryna 80 f. Kawa od 10,5 M. do 1,10 Mk. Mydło twarde 30 fen., Petroleum 16 fenigów, oraz flanele od 50 f., barchany od 25 fen. najlepsze płótna, sukno i gotowe ubiory, oraz materje po najtańszych cenach. Równocześnie donoszę, że urządziłem także skład różnych towarów żelaznych, papę na dachy, smołę itd. O laskawe względy prosząc, przyrzekam rzetelną usługę.

UBIORY

według miary szyją się pięknie. Wirek. obok piekarni parowej. **Beuthner.**

Różne piece, blachy, ruszta, rury, garnce, blacha biała, i inne towary żelazne, poleca po niskich cenach fabrycznych **M. Finke,** skład żelaza w Lipinach.

Loterya Kaseiska świętego Marcina na korzyść budowy wieży kościoła św. Marcina w Kassel. Ciągnienie w Kassel, 1. klasy 26 Stycznia 1886.

Pierwsza 100000 złota.
dalej 20000 M. 15000 M. 12000 M. 2 razy 10000 M.
8000, 6000, 4 razy 3000 M. 2000, 3 razy 1000 M. itd.
Każdy 10. Los wygrywa. — W całości 10000 wygranych z **323000 M.**

Losy 1. klasy po 2 Mk. 50 f.; 11 losów 25 marek.
Pełne losy rezerwowe do wszystkich 4 klas ważne po 10 marek.

Na porto i spis wygranych należy 80 fen. za losy klasowe, a 50 fen. za losy pełne dołączyć.

General-Debit **A. Fuhse, Mühlheim (Ruhr)** i w innych miejscach sprzedaży.

Powyższych losów można nabyć i poleca

Jeneral-Debit dla Ślązka

pod adresem:

Oscar Bräuer & Co.

Berlin W,

Friedrichstr. 198/99

Breslau,

87, Ohlauerstr. 87,

(zwischen Leipziger- u. Krausenstr.) (Laden vis-à-vis der Apotheke.)

L. Hansdorf w Mysłowicach,

Handel towarów kolonialnych i skład kawy dawniej Emil Artl Wwa.

Plessnerstrasse Nr. 5 w dawniejszym domu Ciupki poleca kawę najlepszego gatunku, czystego smaku, ówieró funta po 25, 30, 35, 40 i 45 fen.

Sukier funt po 35 fen., w głowie 38 fen. Faryna po 32 fen. Wydło dobre suche funt po 30 fen., 3 funty za 1 markę.

Łentuky (tytuł) ładny, długi i masny liść po 1,10 fen. funt.

Cykerya wielka w zielonem i czerwonym opakowaniu sztuka po 15 fen. — Najlepszy towar, najtańsze ceny.

E. Langer

liwerant nadworny,
warstat mebli, budynkowy i artysty, poleca swój

wielki magazyn mebli.

Wrocław, rynek 16. i Świdnica.

Pewna liczba pekoł wzorowych jest zawsze w zapasie.

Handel hurtowny win

Gustawa Schernera w Katowicach

poleca swój dobrze zaopatrzony skład win węgierskich, osobiście u producentów na Węgrzech zakupionych po nadzwyczaj niskich cenach.

Ceny na beczkach:

Wino wytrawne (stołowe) oryginalną beczkę 137 l. trzymającą od 180—210 M.	200—240 "
Wino łagodne " " " " "	250—300 "
Wino wytrawne " " " " "	300—350 "
Wino łagodne " " " " "	210—240 "
Wino słodkie " " " " "	360—700 "
Wino słodkie (Tokajskie) " " " " "	

Ceny na butelkach:

Wino wytrawne (stołowe) butelkę 1/2 litra trzymającą od 1,25—1,75 M.	1,50—2,00 "
Wino łagodne " " " " "	1,75—2,50 "
Wino wytrawne " " " " "	2,00—4,00 "
Wino łagodne " " " " "	1,50—1,75 "
Wino słodkie dla dam " " " " "	3,00—6,00 "
Wino słodkie (Tokajskie) " " " " "	

Szerególniej polecam wina dla chorych i rekonwalescentów oryginalne sztoki 1/2 litra trzymające od 1,75 do 12 marek.

Oprócz tego porwalam sobie zwrócić uwagę na skład mój zaopatrzony doborowem gatunki win moselskich, reńskich i francuskich (Bordeaux) starać się zawsze będę moich szanownych odbiorców pod każdym względem zadowolnić.

Gustaw Scherner.

Cukier, kawa taniej!

Codziennie świeżo paloną kawę Jawa funt 1 marka, Czysto smakującą paloną kawę perłową funt 1,20 m. Dobry twardy cukier przedniego wyrobu funt 32 fen. w głowie 30 fen. Faryna 30 fen. Piękną kawę niepaloną funt począwszy od 75 fen. Jak również wszelkie inne towary korzenne poleca nadzwyczaj tanio.

Hermann Perl,

Bytom, 4. dom od dworca g. szl. kolei (Bahnhofstrasse) 12.

Każdy cierpiący na ból piersi płuca i suchoty niechaj sobie sprowadzić bezpłatnie wskazówkę, która sta wyleczyła. **Sanitas,** Stuttgart, Gaisburgstr. 8.

Za darmo wysłać cierpiący na piersi i płuca, suchotnikom wskazówkę do wyleczenia nieomal bez kosztów, przeto już sta wyleczonych zostało. **Sanitas,** Stuttgart Gaisburgstr. 8.